

Les NIIF per a PIMES i la comptabilitat simplificada

ANSELM CONSTANS
Universitat Pompeu Fabra

Resum

L'IASB està portant a terme des de 2004 un projecte de simplificació de les NIIF per a Pimes, projecte que finalitzarà el 2007 i entrarà en vigor el 2008.

Ha completat ja la primera etapa, centrada en la definició de Pime i en les raons justificatives del procés de simplificació. I està molt avançada la fase d'identificació de les *normes de reconeixement* i de valoració susceptibles de simplificació.

L'article cobreix les dues fases esmentades. També s'esmenta l'Avantprojecte de reforma mercantil en matèria comptable iniciat a Espanya, destacant els paral·lelismes d'ambdós processos.

Paraules clau

PIMES, Comptabilitat simplificada, Normes Internacionals de Comptabilitat, Normes Internacionals d'Informació Financera, NIC, NIIF.

---

1. Introducció

Des de fa uns dos anys, l'IASB treballa en un projecte d'adaptació de les NIIF en les Pimes, a suggeriment dels Patrons de la Fundació IASCF. El procés haurà constatat finalment de tres fases:

- *Establiment d'unes bases*, a partir d'un esborrany de *Conceptes Preliminars* del 2004, dels comentaris que va suscitar i de les modificacions que va fer l'IASB amb base a aquests comentaris. Aquesta fase va concloure a la fi de juny d'aquest any. Les bases es refereixen essencialment a la definició de Pimes i als criteris de simplificació de les NIIF.
- Una segona fase centrada en *les polítiques comptables específiques de reconeixement i valoració* que seran objecte del procés de simplificació. Al març de 2005 l'IASB va ampliar el Grup de Treball constituït el 2004, de manera que inclogués representants de legisladors locals, de preparadors, usuaris i auditors, i està organitzant unes trobades i unes taules rodones per a aprofundir sobre el tema, ja que aquesta part serà la que determinarà l'èxit o fracàs de tot el projecte. La fase es troba encara en curs en aquests moments. Tot i que no finalitzarà fins a finals d'any la determinació de l'abast del procés de simplificació està bàsicament acordada.
- Emissió del *text definitiu*, segons el calendari següent:
  - d'un esborrany (*Exposure Draft*) de normes –«*Normes Pimes*», o «*NIIFs per a Pimes*» - i període de consultes reglamentari subsegüent, durant 2006.
  - de les normes, durant 2007.
  - en vigor el 1 de gener de 2008.

L'objectiu d'aquest article és descriure el procés fins a data d'avui. Inclourem alguns comentaris, generalment breus, per a situar-lo en el seu context. Encara no hi ha bibliografia sobre aquest important assumpte. Sí que hem trobat bastants documents de treball del mateix IASB o del seu entorn, accessibles directa o indirectament a partir de la web de l'IASB (vegi's, al final, la Bibliografia).

Per altra banda, el dia 2 de novembre d'aquest any, el Govern espanyol va remetre a les Corts l'esborrany de »*l'Avantprojecte de Llei, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional amb base en la Normativa de la Unió Europea, que incorpora les modificacions aprovades per la Secció Segona, de Dret Mercantil, de la Comissió General de Codificació*». L'Avantprojecte, preparat conjuntament pels Ministeris d'Economia i Hisenda i de Justícia, representa l'inici de la 2ª part de la Reforma Comptable, després que la Llei 62/2003, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social aprovés la 1ª fase, centrada en la implantació de les NIIF a Espanya i en modificacions de determinats articles del Codi de Comerç i del TRLSA.

Ens referirem també a aquesta reforma en curs perquè equival a la via espanyola d'adaptació de les NIIF a la normativa local. Això ens permetrà establir un paral·lelisme entre els dos processos: adaptació de les NIIF a Pimes a nivell internacional per part de l'IASB, i a nivell local a Espanya.

2. El projecte Pimes de l'IASB

2.1. Antecedents

Universalització de les NIIF al segment d'empreses cotitzades

Les NIIF han esdevingut normes d'obligat compliment en diferents països: dintre la UE, sobre la base del ja famós Reglament 1606/2002, en que estableix l'aplicació obligatòria de les NIIF (una vegada *convalidades* per la Comissió Europea) com a mínim per part dels grups cotitzats de la UE no més tard de 2005. També, a Austràlia i Rússia, entre d'altres. Hi ha també països importants que tenen en estudi o en procés l'adaptació de les seves normes a les NIIF, entre ells, Japó i, amb més retard, Xina.

De fet transcendental es pot considerar també l'acord entre l'IASB i el FASB americà de 2002, que engega un procés de convergència tècnica que ha de culminar al 2007. Una vegada finalitzat aquest procés de convergència tècnica (per a distingir-lo d'una convergència política en l'àmbit de les institucions de la qual no s'ha parlat), per primera vegada en la història hi haurà una normativa comptable en funcionament d'abast universal.

Ara bé, aquest procés s'ha limitat de fet al segment alt del mercat empresarial, el de les grans corporacions, segment més necessitat tant de normes actualitzades d'alta qualitat, com d'una harmonització internacional. És un fet evident que les NIIF actuals, per la seva extensió, complexitat i constant actualització no són un instrument adequat per a la formulació de la informació financera bàsica per a la majoria de les empreses.

Tal com reconeix l'IASB, «*en el desenvolupament de les NIIF, l'IASB no ha indicat mai que les seves normes estiguin estructurades o pensades només o primàriament per a les entitats cotitzades. En aquest punt, l'IASB segueix la pràctica del seu predecessor, l'IASC. Tanmateix, en els països més desenvolupats on les NIIF s'apliquen obligatòriament o opcionalment, són les entitats cotitzades les que bàsicament les estan aplicant*» (IASB Discussion Paper, 2004, p. IN2). El document constata tot seguit que, en aquells països més petits en els quals les NIIF s'han adoptat en substitució de la normativa local bàsica la seva aplicació s'ha fet amb molt poc rigor.

La importància de les Pimes. La seva regulació comptable

Tanmateix, el pes de les entitats no cotitzades -per simplificació en direm Pimes, encara quan hi ha Pimes que individualment són més importants que moltes empreses cotitzades- és enorme a la UE, com ho és arreu del món. Així ho constatava Sir David Tweedie, President de l'IASB, en una presentació als Patrons de l'IASC el novembre de 2003: «*a Europa hi ha uns 5 milions de companyies. Gairebé totes són Pimes, sigui el que sigui la definició que es faci. Aquesta xifra contrasta amb la xifra de només 9.000 entitats cotitzades*».

En els Estats Units, segons altres estimacions de l'IASB, el percentatge de societats cotitzades és més elevat (unes 15.000 sobre un total de 3 milions de societats), però en tot cas altament minoritari (Pacter, *Global IFRS for SME*).

La definició del que és una Pime varia per països. La 4ª Directiva Comunitària cita com a referència la xifra d'actius de 15 milions d'€. En els Estats Units els SFAS (els famosos *US Gaaps*) són d'aplicació obligatòria en les entitats cotitzades i en aquelles que, no sent-lo, compleixen amb dues condicions: tenir més de 500 accionistes o socis i tenir uns actius superiors a 10 milions de dòlars (Herz, *Testimony*): Aquests paràmetres són representatius dels criteris de segmentació en aquell país.

A Espanya els paràmetres per a poder preparar comptes abreujats -que comporta també l'exempció de preparar l'informa de gestió i de l'obligació d'auditar-se- són actualment de 2, 4 i 4,8 milions d'€ referits al total d'actius i a la xifra de negocis, respectivament, així com 50 treballadors. Hi ha uns paràmetres més elevats per a la possibilitat d'abreujar només el compte de Pèrdues i Guanyos i d'eximir de l'obligació de preparar comptes consolidats.

Sigui quina sigui la definició de Pime, totes comparteixen dues característiques:

- Generen per als seus usuaris unes necessitats d'informació diferents a les dels usuaris dels comptes de les entitats cotitzades. Ara bé, la seva gran diversitat entre sectors i països obliga a plantejar fins a quin punt es pot parlar, en un hipotètic procés harmonitzador, d'un sol model aplicable a totes les Pimes. Com veurem més endavant, aquest és un dels punts clau de l'IASB en el seu projecte sobre Pimes.
- Estan subjectes a regulacions mercantils locals, generalment d'iniciativa purament governamental, que varien d'un país en un altre. Aquesta normativa sol ser relativament senzilla, almenys per comparança amb les NIIF.

La gran excepció són els Estats Units, on no hi ha regulació comptable per a les Pimes, moltes de les quals preparen els seus comptes sobre la base de la normativa fiscal o de *la comptabilitat de caixa*. Com diu Bob Herz, President del FASB, «*per a la majoria de les Pimes (dels Estats Units), l'ús dels SFAS és opcional*». Tanmateix, en la seva decisió d'aplicar-los o no, té un pes important el que opinen els creditors, clients, i les altres parts contractants. El mateix Bob Herz indica que en l'elaboració i seguiment dels SFAS es té molt en compte el que opinen els organismes representatius -o amb presència- de Pimes. Per tot això, de moment no considera adequada crear una normativa específica per a Pimes als Estats Units (Herz, *Testimony*).

La responsabilitat de l'IASB sobre normativa Pimes

L'IASC, l'organisme al qual va substituir l'IASB el 2001, havia manifestat amb certa reiteració la conveniència de fer una adaptació de les NIIF a les Pimes, i va iniciar un projecte a l'abril de 1998, creant un comitè *ad-hoc*. Tanmateix, no va arribar a emetre cap document. Segons explica l'actual director del projecte Pimes, Paul Pacter, «*en el document de trànsit de responsabilitats al nou IASB de desembre del 2000, l'IASC incloïa la normativa Pime com un element crític per a l'Agenda de l'IASB*» (Pacter, *Global IFRS for SME*).

El mateix Pacter en el document esmentat manifesta que l'absència d'una normativa global sobre Pimes comportaria:

- La manca de comparança dels seus comptes entre països diferents i, fins i tot, dintre un mateix país.
- Inconsistència amb els conceptes del Marc Conceptual i de les NIIF.
- Manca d'enfocament cap a les necessitats específiques dels usuaris.
- Manca de comprensibilitat.
- Dificultats per a una transició futura cap a les NIIF.

L'IASB s'havia de plantejar, per tant, la regulació de les Pimes. No fer-ho comportava el risc que es mantingués l'actual dispersió de normativa local. Per altra banda, els Patrons de la Fundació IASCF havien detectat ja una demanda creixent sobre la matèria. A fi de verificar aquesta hipòtesi, al setembre de 2003, l'IASB va organitzar una reunió amb representants d'organismes emissors de normes comptables de 40 països a fi de sondejar els seus punts de vista sobre un hipotètic projecte Pimes liderat per l'IASB. En la reunió l'IASB va formular dues preguntes:

- Si la normativa comptable del seu país atorgava un tractament diferenciats a les Pimes.
  - Si creien que l'IASB havia d'emetre una normativa global per a Pimes.
- Respecte a la primera qüestió, es va constatar que la majoria de països o tenen una normativa diferenciada per a Pimes, o admeten normes simplificades de presentació i informació, i sovint, de reconeixement i valoració.
- Pel que fa referència al paper que havia de jugar l'IASB, representants d'uns trenta països (l'IASB va titllar la xifra de gairebé *unanimitat*) van manifestar que l'IASB hauria d'emetre normes globals per a Pimes.

«De les 30 representacions favorables a la iniciativa de l'IASB, 29 van manifestar que les normes de l'IASB per a Pimes haurien d'incloure simplificacions en temes de presentació i informació. I 24 de les 30, que també es necessitaven simplificacions de reconeixement i valoració» (IASB, *Topic Summaries*, juny 2005).

2.2. Els punts de vista preliminars de l'IASB, i la seva evolució

El mes de juny de 2004 l'IASB va emetre el document titulat *Preliminary views on Accounting Standards for Small and Medium-sized Entities*, on s'identifiquen vuit qüestions centrals, es resumeixen els punts de vista preliminars de l'IASB sobre cadascuna i es formulen unes preguntes per què el públic pugui manifestar el seu parer durant el període de consultes públiques que finalitzava el 24 de setembre de 2004. Es poden trobar referències detallades als comentaris rebuts en els documents de l'IASB «*Topic Summaries: Accounting Standards for SME*», de 30 de març i 22 de juny de 2005.

L'IASB va revisar els punts de vista inicials en la reunió pública mensual de desembre de 2004, i les conclusions es van actualitzar en la reunió de gener de 2005, acta de la qual es pot accedir en la seva web. En una reunió posterior de l'IASB amb el *Standards Advisory Council* del 10 de febrer, Paul Pacter va fer un resum de totes les qüestions, indicant els punts de vista actualitzats de l'IASB. La presentació també es troba disponible en la web de l'IASB i ens ha servit per a seguir l'evolució del pensament de l'IASB sobre les vuit qüestions centrals, juntament amb el document «*Topic summaries (...)*», esmentat.

Resumim a la Taula 1 per a cadascuna de les qüestions el seu enunciat, les respostes rebudes i els punts de vista de l'IASB actualitzats a gener de 2005.

Definició de Pimes

L'IASB proposa una definició general entorn del concepte *d'entitats sense rellevància pública especial*, no basada, per tant, en paràmetres quantitius. La rellevància es determina pel nombre d'usuaris externs dels comptes o per la prestació d'un servei públic essencial. Per aplicació d'aquests dos criteris, les entitats amb rellevància pública especial (és a dir, les entitats a les quals no seria aplicable la normativa Pime) serien:

- Les entitats cotitzades o en procés de cotitzar.
- Les que gestionen fons de tercers: bancs, assegurances, fons d'inversió i de pensions, entre d'altres.
- Les que presten un servei públic essencial.
- Aquelles que per la seva dimensió o característiques tenen rellevància econòmica en el seu àmbit local. Seran els reguladors locals qui definiran els paràmetres quantitius.

Bases o raons que justifiquen la simplificació de les NIIF

La simplificació per a Pimes només es pot fer per alguna de les dues raons següents, que s'haurà d'esmentar en cadascuna de les adaptacions (aquest és el posicionament inicial de l'IASB, molt més flexible a mesura que avançava el procés):

- Necessitats específiques dels usuaris de comptes de Pimes. Aquí l'IASB fa extenses consideracions, que posen de manifest la dificultat (o potser la impossibilitat) de definir aquestes necessitats diferenciades a nivell mundial, ja que en la vida real la casuística és enorme.
- Evitar els costos excessius de preparació i ús de les NIIFs completes. En l'aplicació del principi anterior, es tindran en compte els supòsits següents:
  - La simplificació en qüestions de presentació i revelació sovint s'autojustifica (en aquest punt, es fa referència a recerques realitzades sobre normatives locals, on es constata el supòsit).
  - D'entrada -si no es demostra el contrari: *rebuttable assumption*- s'assumeix que no es justifica la modificació de les normes de reconeixement i valoració. Tanmateix, admeto que normalment serà més fàcil de justificar la simplificació de les normes de valoració que les de reconeixement, ja que aquestes sovint consisteixen en una aplicació directa de les definicions d'actius i passius.

Taula 1

Qüestió i posicionament provisional de l'IASB	Comentaris rebuts, i resposta de l'IASB
<p>1ª Qüestió: <i>¿Fa falta que l'IASB desenvolupi estàndards comptables especials per a Pimes?</i></p> <p>Fa falta fer-lo, ja que forma part de l'objecte social de l'IASB. S'haurà d'indicar en la memòria i en l'informe d'auditoria, que els comptes estan d'acord amb les NIIF simplifcades.</p>	<p>2/3 diuen que fa falta fer una simplificació per a Pimes. 1/3 que no fa falta.</p> <p>El 90%: si hi ha adaptació, ho ha de fer l'IASB. Serà necessari definir què és una Pime.</p> <p>L'IASB manté el seu posicionament.</p>
<p>2ª Qüestió: <i>Objectius de l'adaptació de les NIIF a les Pimes.</i></p> <p>Objectius bàsics: atendre a las <i>necessitats específiques</i> dels usuaris de comptes Pimes, i reduir <i>costos de preparació</i>. A més: facilitar retorn a les NIIF completes quan faci falta.</p>	<p>Una gran majoria hi estan d'acord, amb petits matisos.</p> <p>L'IASB manté el seu posicionament.</p>
<p>3ª Qüestió: <i>Definició de Pimes</i></p> <p>Són entitats sense rellevància pública especial (vegi's text de l'article).</p>	<p>Una gran majoria (> 80%) està d'acord amb la definició, basada en fets qualitatius. També una gran majoria s'oposa que hi hagi dret de vetar per part de qualsevol accionista.</p> <p>L'IASB manté el seu posicionament, amb dos aclariments:</p> <ul style="list-style-type: none"> • És necessari pensar especialment en Pimes amb un nombre més elevat d'usuaris externs • L'IASB decidirà quines empreses no poden aplicar NIIF per a Pimes. Els reguladors locals decidiran, entre les restants, quines les podran aplicar i quines no.
<p>4ª Qüestió: <i>Reversió obligatòria (mandatory fallback) a una NIIF.</i></p> <p>L'IASB es decanta. L'alternativa rebutjada és que, quan no hi hagi una norma Pime, l'entitat pugui recórrer a altres fonts normatives.</p>	<p>El 66 % hi estan d'acord. La resta, 34 %, en contra, ja que implica que les Pimes estiguin subjectes a la doble normativa (completa i simplificada).</p> <p>L'IASB manté el seu posicionament. Tanmateix, en la fase següent, ho flexibilitza.</p>

<p>5ª Qüestió : <i>Reversió opcional (optional fallback) a una NIIF completa.</i></p> <p>L'IASB admet que, sempre que vulgui, una Pime podrà passar de la NIIF simplificada a l'original, però a nivell d'estàndard complet, i no principi a principi. Només que deixi d'aplicar una sola NIIF completa, haurà d'afirmar que els comptes estan d'acord amb les NIIF simplifiacades, i no amb les NIIF completes.</p>	<p>Un 60 %, contraris a la reversió opcional. De la resta, uns es decanten per la reversió a nivell d'estàndard i altres a nivell de principi comptable.</p> <p>L'IASB canvia d'opinió denegant possibilitat de reversió opcional, admetent que poden haver-hi NIIF simplifiacades que la contemplin.</p>
<p>6ª Qüestió : <i>Punt d'arrencada per a les NIIF per a Pimes.</i></p> <p>Es necessita partir de les NIIF existents, en lloc de crear de noves per a les Pimes.</p>	<p>El 80 % hi estan d'acord.</p> <p>L'IASB manté el seu posicionament.</p>
<p>7ª Qüestió : <i>Bases per a la modificació de les NIIF a fi d'adaptar-les a les Pimes</i></p> <p>La simplificació pot ser per necessitats específiques dels usuaris de Pimes o per qüestions de cost/benefici de la preparació. En el text de l'article es donen més detalls del posicionament de l'IASB.</p>	<p>Un 90 % estan d'acord amb les raons esmentades, indicant que no és necessari justificar les simplificacions de les normes de presentació i informació. Alguns qüestionen que faci falta justificar sempre la simplificació de les normes de reconeixement i valoració.</p> <p>Finalment l'IASB suprimeix el supòsit previ que no fa falta actualitzar les normes de reconeixement i valoració.</p>
<p>8ª Qüestió : <i>Format per a la publicació de les normes Pimes.</i></p> <p>Es publicaran en un volum separat, totes de cop, i mantenint la numeració de les NIIF originals.</p>	<p>Un 90 % hi estan d'acord, però la meitat prefereix una presentació per àrees (p.i. de balanç) i no seguint la numeració anterior.</p> <p>Manté posicionament, però admet presentació per àrees.</p>
<p>L'IASB va demanar si havia altres suggeriments.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Canviar el nom del projecte. De fet l'IASB al gener de 2005 ho canvia per «<i>Projecte sobre entitats sense rellevància pública especial</i>». ● Faria falta estudiar amb més profunditat què són les necessitats específiques dels usuaris de Pimes. ● S'haurà d'involucrar més a les Pimes en la resta del projecte.

Tal com hem indicat a la Taula 1, en el procés de consultes va haver-hi oposició al supòsit esmentat. Moltes respostes opinaven just al contrari: hi ha normes de valoració complicades que s'haurien de simplificar sense haver-ho de justificar. L'IASB també va flexibilitzar el seu posicionament més endavant.

2.3. Segona fase: normes de reconeixement i valoració

Enfocades bàsicament les dues qüestions preliminars (definició de Pimes i criteris generals d'adaptació), feia falta entrar a la 2ª fase: aplicació de l'anterior a nivell de normes específiques de reconeixement i valoració. No es va fer esment a la simplificació de les normes de presentació i informació a la memòria, perquè és la part més fàcil del procés.

El 19 d'abril de 2005 l'IASB va emetre un qüestionari (vegi's quadre 1), que es faria públic el dia 1 de maig. Es va donar un període d'informació de dos mesos per tal de que la gent interessada pogués respondre. També es va decidir fer taules rodones amb representants de preparadors i d'usuaris de comptes on es comentaria el contingut del qüestionari.

Al qüestionari s'adjuntava un Annex on s'identificaven possibles simplificacions dels principis de reconeixement i valoració dintre de les NIIF (vegi's Taula 2, columna de l'esquerra).

Taula 2. Qüestionari de l'1/1/2005 i relació de consens de 25 setembre 2005.

<p>Qüestionari 1/5/2005.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Impostos • Deteriorament fons de comerç • Deteriorament immobilitzada material • Cost de les existències • Mètode de l'interès efectiu • Mètode del percentatge de realització • Arrendaments financers • Pensions • Desreconeixement • Comptabilitat de cobertura • Pagaments basats en accions • Cost dels intangibles • Mètode de posada en equivalència • Consolidació 	<p>Normes a simplificar – Consensos aconseguits el 25/09/2005.</p> <ul style="list-style-type: none"> • NIC 7 - És necessari exigir Estat de Flux d'Efectiu? • NIC 8 - És necessari que, en la jerarquia normativa de les Pimes, s'inclogui reversió automàtica a les NIIF? • IAS 12 - Impostos • NIC 36 i NIIF 3 - Deteriorament fons comerç • NIC 36 - Deteriorament immobilitzats • NIC 23 – Els costos financers, a despeses • NIC 17 - Arrendaments financers • NIC 19 - Pensions • NIC 39 - Desreconeixement • NIC 39 - Comptabilitat de cobertura • NIIF 3 - Pagaments basats en accions • NIC 28 - Mètode de posada en equivalència • NIC 27 - Consolidació • NIC 23 - Capitalització dels interessos • NIC 39 i altres - Valoració a valor raonable • NIC 16 - Supressió model revalorització immobilitzat • NIC 41 - Valor raonable actius agrícoles • NIIF 1 - Primera adopció NIIF • NIIF 5 - Actius en venda
---	---

Quadre 1. Qüestionari sobre la simplificació de normes de reconeixement i valoració

1ª Qüestió: Quins són les àrees per a una possible simplificació dels principis de reconeixement i valoració. Indicar:

- El problema específic de reconeixement i valoració que representa per a una Pime que apliqui les NIIF.
- Les transaccions o fets comptables específics que creen el problema de reconeixement i valoració a una Pime que apliqui les NIIF.
- Per què hi ha un problema.
- Com es pot solucionar.

2ª Qüestió: Des de la teva experiència, si us plau indica quines matèries exigides per les NIIF es podrien ometre en els estàndards Pimes pel fet que és improbable que es donin en el context Pimes. En el cas que es donessin, les normes requeriran que les Pimes determinin la política comptable apropiada analitzant les NIIF aplicables.

Es demanava raonar les respostes en la mesura del possible.

Es van rebre gairebé un centenar de respostes. Per la seva banda, el Grup de Treball es va reunir els dies 29 i 30 de Juny de 2005, i va preparar un informe a l'IASB amb data agost (IASB, *Project Update*, 15 novembre 2005). En la majoria d'aspectes, es mostrava d'acord amb els punts de vista de l'IASB resumits més amunt. Tanmateix proposava punts de vista total o parcialment diferents en les àrees següents:

- Els nous estàndards haurien d'estar pensats per a entitats sense rellevància pública especial amb paràmetres no inferiors a: 50 empleats i xifra de negoci de 10 milions d'€.
- El Grup de Treball es mostra en contra del principi de reversió automàtica en les NIIF, optant per una reversió selectiva.
- Els estàndards haurien d'ocupar no més de 200 pàgines de grandària A5.
- En general, sempre que una NIIF contingui dues opcions, s'hauria de seleccionar automàticament l'opció més senzilla, permetent que, en determinats casos, la Pimes pogués optar per la més complexa.
- Qüestiona que totes les entitats que proveeixin un servei públic essencial quedin excloses del procés Pimes sense considerar la seva dimensió. Pensen que en aquest i en altres punts s'hauria de respectar la iniciativa del legislador local.

L'IASB va resumir els diferents punts de vista recollits (incloent-hi, és clar, els del Grup de Treball) en *una Llista de consens* (vegi's la Taula 2, columna de la dreta) que incloïa la relació dels estàndards que

serien objecte de simplificació i on s'apuntava de vegades, en què ha de consistir la simplificació. L'IASB va presentar les seves conclusions en una reunió amb els representants d'emissors de normes comptables de tot el món el 25 de setembre de 2005 (*IASB, World Standard Setters meeting*).

Es pot observar a la Taula 2, que romanen com *nucli dur* de les NIIF a simplificar el mètode impositiu, el deteriorament del fons de comerç (significant el retorn a una amortització sistemàtica, en lloc del test anual de deteriorament establert en la NIIF 3), el còmput dels passius per a pensions (es tractarien totes les aportacions com si fossin d'aportació definida), el bloc d'assumptes relacionats amb els instruments financers (valor raonable, desreconeixement i comptabilitat de cobertura), els pagaments basats en accions, la consolidació i el mètode de posada en equivalència (en molts casos, no seria necessari consolidar, i les inversions financeres figurarien al cost depreciat), les immobilitzacions materials (supressió del model de revalorització, amb possibilitat de reversió opcional a la NIC 16; substitució del còmput del valor d'ús per simples constatacions de l'estat físic o funcional dels immobilitzats en les proves sobre deteriorament) i les immaterials (supressió del test sobre viabilitat comercial). La valoració a valor raonable es limitaria a les circumstàncies en què existeixi un valor de mercat observable o un valor de realització clar.

Segons constata el propi IASB, el consens sobre aquestes matèries no és total. Hi ha encara algunes àrees en discussió:

- Necessitat o no de l'Estat de Flux de Tresoreria.
- Obligació de consolidar en alguns casos especials.
- Test de viabilitat comercial com requisit per al reconeixement d'un actiu immaterial.
- Abast de la comptabilitat de cobertura per a Pimes. Exemple: alguns opinen que la simplificació hauria de limitar-se a riscos relacionats amb els tipus de canvi i, per a la resta de casos, seria necessari revertir a la NIC 39.

No s'acaba de comprendre massa bé que s'esmenti com norma a simplificar la NIIF 1 (Primera aplicació de les NIIF) si considerem que la seva aplicació significa que l'entitat deixarà d'aplicar normes Pimes.

2.4. Valoració del projecte NIIF

Tornem a les qüestions bàsiques del Projecte.

Definició de Pimes

S'havia de donar necessàriament una definició oberta, en base a característiques qualitatives. Ha estat un encert la definició per exclusió: absència de rellevància pública especial, com ho ha estat la relativització de la significació econòmica local en funció de paràmetres que es deixa que cada regulador estableixi.

Els criteris d'adaptació

Tal com era de preveure, de les dues causes justificatives de la simplificació -necessitats específiques dels usuaris dels comptes de Pimes i consideracions de cost benefici- les segones són les més invocades, mentre que s'ha treballat molt poc en les primeres. Pretendre establir un marc universal de necessitats específiques d'usuaris de Pimes és utòpic, ja que depèn de massa circumstàncies, entre les quals podríem citar els hàbits imposats per les diferents normatives locals que han acabat de convertir-se en necessitats aparents.

L'àmbit de simplificació

El primer posicionament de l'IASB en el *Discussion Paper* era que, d'entrada, només es simplificarien les normes de presentació i informació en la memòria, de manera que seria necessari justificar cas per cas qualsevol adaptació de les normes de reconeixement i valoració. Aquest plantejament tot just va superar la primera ronda de consultes. Al llarg del procés, s'està imposant el punt de vista contrari: és necessari simplificar d'entrada tot un seguit de normes que són massa complexes per a la majoria d'entitats. És allò que inevitablement passa quan els plantejaments surten del domini dels tècnics i entren en les contradiccions del món real posades de manifest pels punts de vista dels usuaris. És el que també va succeir al llarg del procés de discussió de la NIIF 1: es va passar de la idea d'una total retroactivitat a una retroactivitat molt limitada, amb exempcions i excepcions, imposades pels representants del món real.

La qüestió més transcendent del projecte és precisament aquesta: trobar un punt d'equilibri entre la consistència *de fons* entre les NIIF i les NIIF per a Pimes, i la *facilitat d'aplicació* d'aquestes últimes, per dos motius: perquè aquesta és precisament la finalitat del projecte i perquè, si les normes Pimes esdevenen encara massa complicades, es corre el risc que no s'apliquin consistentment.

L'IASB ha reiterat que és necessari preservar la consistència amb el Marc Conceptual —aspecte del tot lògic— i amb els principis que inspiren les NIIF.

Sobre aquest últim punt és necessari fer una constatació: hi ha NIIF molt sòlides tècnicament, la complexitat de les quals és un reflex de la complexitat de la realitat. Però també n’hi ha de deficientes, que reflecteixen un conjunt d’influències històriques, sigui de pràctiques preexistents, sigui de *lobbies* interessats, com en el cas del tracte dels instruments financers. En aquestes NIIF, la complexitat no ve tant de la realitat, com del tracte que es fa.

Per tot això sembla una mica ingenu establir que les NIIF són el model al que s’han de referir unívocament les NIIF per a Pimes. Potser seria més intel·ligent i útil fer coincidir el procés d’adaptació a les Pimes amb un procés de simplificació d’algunes NIIF. Ara bé, afirmar això quan l’IASB està compromès a la tercera ronda d’actualitzacions de les NIIF dels últims deu anys amb motiu de l’acord de convergència amb els SFAS americans no deixa de ser també ingenu.

2.5. Pla de finalització del projecte

El calendari previst per a finalitzar el projecte és el següent:

Data	Tasca
Desembre 2005 o gener 2006	Reunió amb el Grup de Treball per a analitzar els resultats de les discussions en les taules rodones
6 març 2006	Presentació d’un esborrany (<i>Exposure draft</i>) de normativa per a Pimes
6 març -31 juliol 2006	Període reglamentari de consultes
Setembre-octubre 2006	Anàlisi de les respostes rebudes
Finals de 2006	Potser noves taules rodones i reunions amb el Grup de Treball
2007	Publicació de la normativa sobre Pimes
1 gener 2008	La normativa entra en vigor

El procés ha adquirit ja la velocitat de creuer. Allò que semblava fa poc un projecte amb escàs compromís temporal ha assolit una dinàmica probablement imparabile, amb un horitzó de finalització relativament curt.

El projecte, per tant, és creïble. Això hauria de servir de repte per a tots els emissors de normes locals. En aquest context, fem un breu esment a continuació al procés d’actualització de la normativa comptable a Espanya.

3. El procés de reforma comptable a Espanya

Farem una breu revisió de les característiques essencials de la normativa comptable en vigor i del procés d'actualització actual per comparança al projecte Pimes de l'IASB.

3.1. L'actual normativa comptable a Espanya

Una característica fonamental de la normativa espanyola encara en vigor és la seva simplicitat, per contrast amb les NIIF, simplicitat que té un motiu doble:

- Un motiu fals ja apuntat en el *Llibre Blanc de Comptabilitat*: la normativa espanyola en vigor no s'ha actualitzat a fi d'introduir una sèrie de transaccions, que són precisament les més complexes, com per exemple: instruments financers, combinacions de negoci, pagaments amb instruments de capital pensions, entre d'altres.
- Un motiu genuí: preeminència del principi de prudència valorativa, establerta en l'article 39 del Codi de Comerç, que en molts aspectes predetermina (i, per tant, fa innecessari) el desenvolupament detallat de normes de reconeixement i, especialment, de valoració.

Com que les normes de reconeixement i valoració són prou senzilles, mai s'ha plantejat a Espanya la necessitat d'una simplificació per a les Pimes. Les simplificacions existents (Balanç o Compte de Pèrdues i guanys abreujats) es refereixen exclusivament a l'àmbit de presentació i informació, però no a les normes esmentades. Per la poca incidència que ha tingut i perquè l'Avantprojecte de Llei de Reforma Mercantil en matèria comptable estableix la seva desaparició, deixem de costat la comptabilitat simplificada referida a microempreses que va néixer de la Llei 62/2003, de 30 de desembre.

3.2. La reforma comptable en curs

L'Avantprojecte de reforma proposa unes modificacions a l'actual Codi de Comerç i al TRLSA. D'acord amb el que recomanava el Llibre Blanc (i el sentit comú) es vol clarificar la jerarquia de la normativa comptable:

- El Codi de Comerç es limitarà a qüestions de principi i a temes generals. En aquest sentit, s'introdueixen tres canvis fonamentals (els textos citats corresponen a la introducció de l'Avantprojecte):
  - Les normes comptables espanyoles «amb allò regulat en les NIIF adoptades per la Unió Europea».
  - «Suprimir el caràcter preferent amb que el principi de prudència s'enuncia en l'article 38 del Codi de Comerç, mantenint la protecció patrimonial necessària», i
  - «Incorporació en el Codi de Comerç de les definicions dels elements integrants dels comptes anuals: actius, passius, patrimoni net, ingressos i despeses», i això es farà «amb convergència amb les normes internacionals».
- La Llei de Societats Anònimes, i la resta de legislació específica de cada forma jurídica societària, continuaran regulant «les obligacions relatives a la formulació, auditoria, aprovació, dipòsit i publicació de comptes».
- El futur Pla General de Comptabilitat, que tindrà rang reglamentari i s'aprovarà mitjançant Decret Llei, continuarà la normativa comptable detallada.

L'Avantprojecte ha estat redactat per funcionaris de dos ministeris, sense el concurs oficial de grups d'experts externs a l'Administració. En canvi, per a l'actualització del PGC, s'han creat diferents grups de treball, que tenien el repte de presentar una proposta de Pla durant la primavera de 2006.

Tot i que l'Avantprojecte no entra encara en massa detalls per congruència amb la jerarquia normativa esmentada, és evident la seva sintonia amb les NIIF. Exemples: la definició ja esmentada dels elements comptables fonamentals d'acord amb el Marc Conceptual de les NIIF; l'adopció dels quatre estats financers establerts en la NIC 1 i 7; la supressió ja esmentada del caràcter preferencial del principi de prudència; l'aplicació del valor raonable per a la valoració de determinats instruments financers, estès ara a totes les societats (la Llei 62/2003 ho imposava als grups); la definició de grup a efectes de la preparació de comptes consolidats; el tracte del fons de comerç d'acord amb la NIIF 3, entre d'altres.

Seguint les recomanacions del Llibre Blanc, l'adaptació de la normativa espanyola a les NIIF es farà suprimint opcions alternatives permeses per aquestes. Així el valor raonable s'aplicarà als casos en què, d'acord amb les NIIF, tingui el caràcter d'opció única (per a determinats instruments financers) i, en canvi, es prohibirà en els casos en què és una opció alternativa al cost històric (immobilitzats materials i immaterials).

Està clar, doncs, que la normativa comptable espanyola haurà d'assumir un grau de complexitat molt més elevat que aquell que mostra la normativa actual. Tanmateix, en cap moment l'Avantprojecte es planteja aquest problema, i, per tant, tampoc planteja cap tipus de solució. L'Avantprojecte es limita a actualitzar els paràmetres per a poder aplicar el Balanç o el compte de Pèrdues i Guanys abreujats.

Sembla, doncs, que es repetiria la filosofia actualment en vigor: per a les empreses més petites es rebaixarien les exigències en l'àmbit de presentació i revelació, però no es diu res en referència als principis de reconeixement i de valoració, que és on es troben les autèntiques dificultats.

De tota manera, el fet que l'Avantprojecte no plantegi una simplificació d'aquells principis, no vol dir que la prohibeixi. Restaria en mans dels grups de treball constituïts la proposta de normes simplificades. En aquest cas, semblaria lògic que es tinguessin en compte els treballs en curs en el Projecte Pimes de l'IASB. De fet així ho va manifestar el President de l'ICAC en una conferència impartida en el Col·legi d'Auditors de Catalunya el passat 24 de novembre, al·legant a més que, en el Grup de Treball del Projecte de l'IASB, hi ha un representant del ICAC.

Sembla del tot convenient prendre com referència a Espanya la futura normativa Pimes de l'IASB, per tres motius:

- Per motius d'eficiència: no repetir allò que diferents grups de treball han resolt per a les NIIF, considerant que la problemàtica d'adaptació és essencialment la mateixa que en la resta de països del nostre entorn.
- Per qüestions de comparabilitat de comptes entre països, objectiu que precisament ha motivat que es prenguessin les NIIF com a base de la reforma.
- Per a facilitar la futura actualització permanent de la normativa sobre la base de la dinàmica d'actualització de les NIIF i de les NIIF simplificades.

Bibliografia

- IASB (2004) «Discussion Paper: Preliminary views on Accounting Standards for Small and Medium-sized Entities», Juny.
- IASB (2005) «Topic Summaries: Accounting Standards for SME», 30 de Març i 22 de Juny.
- IASB (2005) «World Standard Setters Meeting: Information for observers», 25 de Setembre.
- IASB (2005) «Project Update: Accounting Standards for SME», última actualització: 15 de Novembre.
- HERZ, ROBERT H. (2003) «Testimony before the House Subcommittee on Securities (...)» 12 de Novembre.
- MINISTERIO DE ECONOMÍA Y HACIENDA (2002) «El Libro Blanco de Contabilidad».
- PACTER, PAUL (2005) «Global IFRS for SME», presentació en el Council of Securities Regulators of the Americas, Quito 16-17 Març.
- SUBSECRETARÍA DE ECONOMÍA Y HACIENDA (2005) «Anteproyecto de Ley de reforma de la legislación mercantil en materia contable para su armonización internacional con base en la normativa de la Unión Europea».
- TWEEDIE, DAVID (2003) «Report to IASCF Trustees», Novembre.

Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció
Edif. Col·legi d'Economistes de Catalunya
Pl.- Gal·la Plàcida 32, 4ª planta - 08006 Barcelona
Tel. 93 416 16 04 extensió 2019
info@accid.org - www.accid.org- @Associacio ACCID